

vergadering **C38 – WON3**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie

van 20 oktober 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de problematiek van mensen met psychische problemen in de sociale huisvesting - 166 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de energieprijzen en niet-beschermde gedropte klanten - 10 (2011-2012)	6
Interpellatie van de heer Carl Decaluwe tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de doorrekening van de groenestroomcertificaten door leveranciers - 11 (2011-2012)	
Interpellatie van de heer Peter Reekmans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het VREG-rapport betreffende de kostprijs van groene stroom - 12 (2011-2012)	9

■

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de problematiek van mensen met psychische problemen in de sociale huisvesting - 166 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, collega's, in Vlaanderen is er een gebrek aan psychiatrische ziekenhuizen met als gevolg dat een aantal patiënten in sociale woningen terecht komen. Ze hebben volgens de criteria recht op een sociale woning omdat ze door hun aandoening geen vaste job hebben en een zeer laag inkomen hebben.

Enkele weken geleden heeft de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) dit aangeklaagd. Ze spreekt van een ongecontroleerde toestroom van mensen met een psychische ziekte. Die toestroom zorgt soms voor overlast en zelfs voor zeer ernstige problemen tussen de burens. Ik verwijs bijvoorbeeld naar een zeer tragische situatie in de sociale woningen in Antwerpen. Dit kreeg veel aandacht in de pers. In de krant stond een artikel met als titel 'Moet ik wachten tot de bom barst?'.

Vanuit welzijn bekeken, heeft dit voor de psychiatrische patiënten ook het nadeel dat er een gebrek aan nazorg is. Nazorg is voor deze mensen bijzonder belangrijk.

Terecht is er over deze situatie wrevel bij de huurders en de sociale huisvestingsmaatschappijen. Ik verwijs bijvoorbeeld naar uitspraken van uw partijgenoot Brepoels: "Het kan niet langer dat Huisvesting moet opdraaien voor het feit dat ze bij Welzijn te weinig middelen hebben. De bewoners van sociale wijken en woonblokken hebben nu al vaak het gevoel dat alle mensen die gewone huurders niet in hun buurt willen, op hen worden afgeschoven."

Er is dringend nood aan het uitwerken van structurele oplossingen. Volgens berichten hebben de psychiatrie en de sociale huisvestingsmaatschappijen de handen in elkaar geslagen om een proefproject op te zetten. Dit zou uw goedkeuring hebben en die van minister van Welzijn Vandeuren. Psychiatrische instellingen zullen bij de sociale huisvestingsmaatschappijen een paar woningen huren. Psychiatrische patiënten die naar zo'n woning overstappen, krijgen begeleiding aan huis. Eigenlijk is het maar een tussenoplossing. Het is belangrijk dat u luistert naar de vraag van Welzijn en aandacht hebt voor sommige van die doelgroepen. Tegelijkertijd vind ik het belangrijk te beklemtonen dat het nodige realisme aan de dag wordt gelegd. Ik wil dan ook pleiten voor het uitwerken van echte structurele oplossingen.

Het nut van verhuringen buiten het sociale huurstelsel voor deze specifieke problematiek moet worden benadrukt, en dit om diverse redenen. Dit systeem maakt een betere doorstroming mogelijk. Mensen komen onder begeleiding terecht in een woning die verhuurd wordt aan de zorgverlener, en wanneer de begeleidende instantie hen er klaar voor acht, kunnen ze doorstromen naar een reguliere sociale woning. Ook kan binnen dit systeem sneller op de bal worden gespeeld. Wanneer de situatie uit de hand loopt, is een snellere uithuiszetting mogelijk dan vandaag mogelijk is. We weten allemaal dat de vrederechters niet geneigd zijn om deze mensen uit hun sociale woning te zetten.

Minister, kunt u wat meer toelichting geven bij dit initiatief? Wat is de inbreng vanuit enerzijds Wonen en anderzijds Welzijn? Op welke wijze wordt de samenwerking gestructureerd? Bent u ervan overtuigd dat dit project een oplossing biedt voor de bestaande problematiek? Op welke wijze worden er bij het uitwerken van dit initiatief waarborgen ingebouwd dat de huidige problemen worden voorkomen? Verdient het niet de voorkeur om oplossingen uit te werken buiten de sociale woningen? Specialisten benadrukken immers het nut van verhuringen buiten het sociale huurstelsel voor deze specifieke problematiek, en dat om diverse redenen. Wat is hier uw standpunt?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Voorzitter, minister, collega's, ik wil me aansluiten bij deze vraag, maar ik wil ook zeggen dat we in het verleden het grote aantal uithuiszettingen hier al hebben besproken. Ik geef toe dat het in de praktijk meestal gaat om mensen met problemen, om niet te zeggen over mensen met psychiatrische problemen. Het project Wonen-Welzijn moet ook in dat kader gezien worden. De projecten zijn ook wel op vraag van dit parlement opgezet. Deze projecten moeten kansen krijgen zodat we eruit kunnen leren. Cruciaal is de woonbegeleiding. Ik ben het er wel mee eens dat we moeten opletten dat sociale huisvesting geen doelgroepenhuysvesting wordt. We moeten zorgen voor een goede sociale mix.

Ik weet dat dit een apart project is: huizen buiten het sociale huurstelsel. Maar als het de bedoeling is dat men later doorstroomt, zal woonbegeleiding en zelfs intensieve woonbegeleiding, zeker altijd een aandachtspunt blijven, wat nu niet altijd lukt bij begeleid wonen.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Voorzitter, collega's, toen ik de commissieagenda onder ogen kreeg, vroeg ik me af waarom mevrouw Dillen deze vraag wou stellen, omdat de minister daar al duidelijkheid over had verschaft met dat nieuwe project. Maar toen ik de tekst van de vraag zelf las, begreep ik dat er vooral om meer toelichting werd gevraagd, en daar kan ik me zeker in vinden.

We weten allemaal dat de sector het al moeilijk genoeg heeft, wegens het zeer diverse karakter en samenstelling van zijn doelpubliek. Met dit extra gegeven erbij, is het geheel terecht dat ze aan de alarmbel trekken. Ik kijk uit naar de concrete toelichting, minister, bij wat u maanden geleden al hebt aangekondigd.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, collega's, er is inderdaad al in 2010 een afsprakenkader uitgewerkt rond de samenwerking Wonen-Welzijn. Dat kader vertrekt vanuit een samenwerking op kerntaken. Dat betekent concreet dat sociale huisvesting een bijdrage levert aan de huisvesting van mensen met een zorgnood, in de mate dat die mensen ook behoren tot de doelgroep van sociale huisvesting. Anderzijds betekent het dat Welzijn vanuit de kunde, aanwezig binnen Welzijn, in begeleiding voorziet van bewoners, niet enkel die bewoners met een psychische problematiek, maar bewoners in het algemeen, die begeleiding nodig hebben.

Wij zijn goed in huisvesting, zij zijn beter in begeleiden. De idee was: laten we elkaar daarin een stukje helpen. Dat is het uitgangspunt van de samenwerking.

In de praktijk stellen zowel minister Vandeuren als ikzelf vast dat redelijk wat samenwerkingsinitiatieven worden gefnuikt door de regelgeving. Daarom hebben we er ons samen toe geëngageerd om die regelgeving beter op elkaar af te stemmen. Om er een zicht op te krijgen waar de hiaten zitten en waar het precies fout loopt, hebben we in een eerste fase een gezamenlijke experimentenoproep gelanceerd. Het ging om projecten die wij wilden goedkeuren en die de kans kregen om buiten de lijnen te kleuren van wat de regels mogelijk maken.

Er zijn tien zulke projecten goedgekeurd, die dus in een regelluwe omgeving dingen mogen doen waarvan wij met gezond verstand weten dat het goede oplossingen zijn – goede oplossingen die vandaag niet kunnen worden gevonden in de twee aparte werelden van sociaal wonen of welzijn. Die projecten richten zich allemaal op de samenwerking tussen de twee sectoren.

In Groot-Antwerpen bijvoorbeeld loopt het Samenwerkingsverband SHM (sociale huisvestingsmaatschappij) en GGZ (geestelijke gezondheidszorg) Antwerpen. Dat is een uitgebreid netwerk waaraan twee psychiatrische ziekenhuizen en drie sociale huisvestingsmaatschappijen in Antwerpen participeren. Het samenwerkingsverband heeft eigenlijk een

dubbele doelstelling: enerzijds preventie van uithuiszetting van bewoners ten gevolge van een ernstige problematiek, door op tijd en goed te begeleiden, en anderzijds het verbeteren van de doorstroom vanuit de psychiatrie naar zelfstandig wonen. Het project is een mooi voorbeeld van een samenwerking op kerntaken, die een situatie creëert die beide partijen winst kan opleveren.

Het voordeel voor de psychiatrie zit hem in het feit dat via dit project een mogelijkheid tot doorstroming wordt gecreëerd vanuit de psychiatrie naar zelfstandig wonen, ook in een sociale woning. Het voordeel voor een sociale huisvestingsmaatschappij is tweeledig. Ten eerste gebeurt de doorstroming vanuit de psychiatrie naar de sociale woning in een gecontroleerde omgeving, waarbij de juiste en nodige begeleiding wordt geboden zolang dat nodig is. Dat is zeer belangrijk. Ten tweede biedt de psychiatrie ook nog eens begeleiding aan zittende huurders die niet vanuit die psychiatrische instelling komen, maar die mogelijk ook met een aantal problematieken geconfronteerd worden.

Ook in Brugge loopt een project waarbij geëxperimenteerd wordt met de samenwerking tussen geestelijke gezondheidszorg en sociaal wonen. Die samenwerking gaat nog ruimer en betreft naast de psychiatrie onder andere ook het centrum algemeen welzijnswerk (CAW), het centrum voor geestelijke gezondheidszorg (cgg) en het sociaal verhuurkantoor (svk). In dit project wordt ook uitgebreid aandacht besteed aan methodiekontwikkeling. Zo wordt er geëxperimenteerd met contracten van bepaalde duur voor mensen die met een voorrang doorstromen in de sociale huisvesting. Daar heeft men dus weer een ander experiment geïntegreerd in die regelluwe omgeving.

Die in totaal tien lopende projecten zijn proefprojecten. De knelpunten die u allen aanhaalt, ken ik ook. Die zijn net het voorwerp van dit experiment. De evaluatie van de projecten zal voor ons allemaal – minister Vandeurzen, mijzelf, de leden van deze commissie en van de commissie Welzijn – belangrijk zijn om een antwoord te bieden op de vraag hoe we aan de maatschappelijk bestaande problematiek het best een antwoord bieden. Als het van mij afhangt, doe ik dat graag op een collegiale manier, door de handen in elkaar te slaan. Maar het moet uiteraard duidelijk zijn dat er in de twee richtingen een zekere maatschappelijke winst kan worden gerealiseerd. Dat is een absolute voorwaarde.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Hoelang zult u precies wachten om samen met minister Vandeurzen een evaluatie te doen? Ik neem aan dat de resultaten van die evaluatie aan ons bekend zullen worden gemaakt.

U stelt dat deze psychiatrische patiënten in een gecontroleerde omgeving verblijven en begeleiding krijgen. U maakt zelfs een link naar de huurders die er al wonen, die ook een beroep kunnen doen op die begeleiding als ze bepaalde problemen zouden hebben. Maar we moeten we ook realistisch zijn: die begeleiding is er niet 24 uur op 24. Dat zou totaal onbetaalbaar zijn. U geeft dat ook toe. En dat kan toch leiden tot het risico dat we vandaag kennen, namelijk dat zodra de begeleiders weg zijn, 's avonds en in het weekend, die overlast zich toch weer kan manifesteren. Ik wil daarvoor waarschuwen en een pleidooi houden voor structurele oplossingen. De belangrijkste verantwoordelijkheid daarvoor ligt niet in uw departement: het is vanuit Welzijn dat daar meer middelen voor moeten worden vrijgemaakt. Mevrouw Coppé en ikzelf houden daar in de commissie Welzijn dan ook geregeld een pleidooi voor.

Minister, ik wil u vragen om samen met minister Vandeurzen te werken aan structurele oplossingen en niet aan tussenoplossingen. Ik wil vooral waarschuwen dat dit geen eerste zet is in de evolutie naar een doelgroepenbeleid inzake sociale huisvesting. Dat mag zeker niet de bedoeling zijn.

Minister Freya Van den Bossche: Minister Vandeuren en ikzelf hebben beslist om de evaluatie wat vroeger, nog in 2012, te laten plaatsvinden zodat we zelf al de nodige stappen kunnen zetten naar een regelgeving.

Mevrouw Dillen, wat u zegt over de begeleiding is juist. Het kan zijn dat de mensen die zelfstandig gaan wonen in de sociale huisvesting, net de mensen zijn die daar voldoende klaar voor zijn, met de begeleiding die mogelijk is. Iemand die 24 op 24 uur aandacht nodig heeft, hoort nog altijd thuis in een psychiatrisch ziekenhuis. Daarover zullen we goede afspraken moeten maken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de energieprijzen en niet-beschermd gedropte klanten - 10 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Voorzitter, minister, collega's, klanten die hun energiefactuur niet betalen, worden door hun energieleverancier gedropt. De energieleveranciers dienen wel een opzegtermijn van zestig dagen in acht te nemen. Indien de gedropte klant geen nieuwe leverancier kan vinden, staat de distributienetbeheerder vanaf het einde van de opzeggingstermijn in voor de energielevering.

De jongste jaren is het aantal gedropte klanten jammer genoeg drastisch toegenomen. In 2009 was er zelfs sprake van een stijging met 22 procent. De hoogte van het energietarief is afhankelijk van het statuut van de gedropte klant. Beschermd afnemers hebben recht op een sociale maximumprijs. Dit zijn tarieven die afgestemd zijn op de prijs die de goedkoopste leverancier van elektriciteit en/of aardgas in België aanbiedt in het gebied van de netbeheerder met de laagste nettatarieven.

De meeste gedropte klanten hebben echter geen recht op een sociaal maximumtarief, maar moeten daarentegen een prijs betalen die elke zes maanden wordt gepubliceerd door de distributienetbeheerder. De netbeheerders bepalen deze prijs op basis van de gemiddelde marktprijs in hun verdelingsgebied. Indien een leverancier meerdere formules hanteert, dan wordt de minst voordelige formule in acht genomen. Het tarief ligt zo hoger dan het marktgemiddelde. De motivatie hiervoor is dat men de gedropte klant wil aanmoedigen om zo snel mogelijk een nieuwe leverancier te zoeken. In de praktijk is het echter vaak moeilijk voor gedropte klanten om een nieuwe commerciële leverancier te vinden, want ze zijn natuurlijk slechte betalende.

Tevens is er een gebrek aan informatie. De tarieven worden niet opgenomen in de V-TEST van de VREG, die de tarieven van de verschillende leveranciers met elkaar vergelijkt. Vele gedropte klanten moeten niet alleen een hoge energieprijzen betalen, maar moeten ook nog schulden afbetalen bij vroegere leveranciers. De afbetalingen kunnen oplopen tot 153 euro bij beschermd afnemers en 266 euro bij niet-beschermd afnemers. Gedropte klanten kunnen ook schulden opbouwen bij de netbeheerders wanneer ze gebruikmaken van het noodkrediet van de netbeheerder.

Voor schulden opgebouwd in de budgetmeter wordt per oplaadbeurt 35 procent afgehouden voor bedragen onder de 50 euro en 100 procent voor bedragen boven de 50 euro. Indien schulden werden gemaakt vóór de plaatsing van de budgetmeter, dan is er sprake van een vast betaalplan van 5 euro.

Het gaat dus om een accumulatie van drie factoren: de energieprijzen, het afbetalen van de schulden aan de vorige netbeheerder, en de opgebouwde schulden bij de oplaadsessies.

Minister, hoe staat u tegenover het standpunt dat de overheid regels moet vaststellen voor die afbetalingsplannen bij de leveranciers? Wat vindt u van de stelling dat de 35 procentregel en het vast betaalplan van 5 euro niet gelijktijdig kan worden toegepast? Deelt u mijn mening dat gedropte klanten beter beschermd moeten worden bij de overstap naar een nieuwe leverancier? Welke argumentatie brengt u in om uw standpunt hierover te onderbouwen? Hoe staat u tegenover het standpunt om de hulp en bescherming van gedropte klanten deel te laten uitmaken van de sociale openbaredienstverplichtingen?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Vooraf wil ik zeggen dat het onderwerp van deze vraag om uitleg het voorwerp uitmaakt van de evaluatie van de sociale openbaredienstverplichtingen. Dat evaluatietraject wordt binnenkort afgerond. Die problematiek is ook al aan bod gekomen bij de start van het evaluatietraject, en op de studiedag in november 2010 in aanwezigheid van de stakeholders. Op het einde van het evaluatietraject zal ik op 28 november een studiedag organiseren waarop ik de leden van deze commissie en de leden van andere commissies die een bijzondere interesse hebben, van harte uitnodig.

Het al dan niet toestaan van betaalplannen door leveranciers aan een klant en de hoogte van die afbetaling, wordt momenteel niet geregeld in de wetgeving. Het is onderdeel van het commercieel beleid van die leveranciers. Uit sociale statistieken blijkt duidelijk dat meer dan 40 procent van de consumenten niet aan die afbetalingsplannen kan voldoen. Daaruit zouden we toch voorzichtig kunnen concluderen dat er een probleem is met de wijze waarop die afbetalingsplannen worden vormgegeven. Bepaalde van die eisen zijn dusdanig dat het resultaat geen schuldafbouw is voor de gebruiker maar eerder een bijkomende schuldoopbouw.

In het licht van de evaluatie van de openbaredienstverplichting en de hierop volgende studiedag zou ik ook willen bekijken of we over dat specifieke aspect nog een bijkomende studie moeten bestellen, maar ook welke aanpassingen in de regelgeving moeten worden doorgevoerd om het probleem op te lossen. Een deel van het probleem kennen we toch al goed.

Er loopt op dit ogenblik ook een evaluatietraject in de andere gewesten. De Commission wallonne pour l'Énergie (CWaPE), de Waalse tegenhanger van de Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG), bestudeert de mogelijkheid om de leverancier te verplichten afbetalingsplannen toe te staan. Ik wil ook dat onderzoek lezen. De pure verplichting afbetalingsplannen toe te staan is onvoldoende. Als de afbetalingsplannen niet zijn aangepast aan de mogelijkheden van degene die moet afbetalen, zijn we even ver van huis. Ook de wijze waarop we dat soort van verplichting, mocht die er komen, zouden vormgeven, is belangrijk. Maar ik sta open voor zowel de verplichting als voor de manier waarop ze wordt toegepast.

Door de automatische schuldafbouw van 5 euro per week per energiedrager wordt de schuld die de klant opbouwde voordat de budgetmeter werd geplaatst, gespreid over maximaal 3 jaar. De afbetalingstermijnen zijn dus vrij ruim te noemen, zeker in vergelijking met wat leveranciers toepassen. De klassieke afbetalingsplannen zijn daar meestal op 1 jaar.

Als de klant zijn budgetmeter niet tijdig of onvoldoende oplaadt, ontstaat er een probleem. Het automatisch afbetalingsplan blijft gewoon voortlopen, waardoor het verbruikskrediet negatief wordt. Wanneer men dan eventueel nog een hulpkrediet daarbovenop verbruikt, is het natuurlijk zo dat wanneer men opnieuw oplaadt, men eerst nog een schuld heeft af te lossen alvorens men werkelijk opnieuw het eigen verbruik kan dekken.

Op zich is de combinatie van de 35 procentregel en de 5 euro verdedigbaar omdat zij erop gericht is geen verdere schulden te laten opbouwen. Maar wat u zegt, klopt: in een aantal situaties kan dit erg zwaar doorwegen. Een eerste stap om daar iets aan te doen, zou de toelating kunnen zijn dat de consument een duidelijker zicht heeft op dat schuldsaldo. Vandaag weet men niet hoe dat oploopt. Zeker bij de budgetmeter voor aardgas, waarbij men

in de zomer weinig geneigd is tot opladen, kan dat enorm oplopen – zodat men schrikt wanneer men bij het begin van de winter wil opladen. Een communicatie daarover, en over mogelijke andere conclusies van die evaluatie, is sowieso belangrijk.

Het is ook een feit dat redelijk wat gedropte klanten, vooral diegenen die een budgetmeter gebruiken, moeizaam terugkeren naar de commerciële markt. U haalt daar een bekend pijnpunt aan. Nochtans is er op de commerciële markt een interessant tarief beschikbaar. U hebt ook aangehaald dat de tarieven van de netbeheerders niet zijn opgenomen in de V-TEST. Ik zal ervoor zorgen dat dat wel gebeurt. Deze kleine stap zal op dat vlak wat meer duidelijkheid brengen. Het kan ook voor de hulpverlening interessant zijn om te zien hoeveel duurder een tarief is. Zo kunnen zij sneller de gebruiker aansporen tot en begeleiden bij het zoeken naar een nieuwe leverancier.

We zullen, afhankelijk van dat rapport, een aantal structurele maatregelen moeten nemen. We zullen zeker moeten kijken naar de redenen waarom leveranciers klanten kunnen weigeren. Vandaag is een vermoeden van insolventie voldoende om een contract te weigeren. We moeten ons toch eens afvragen op welke wijze dit recht om een klant te weigeren in de toekomst nog kan worden toegepast. Het kan ook niet zijn dat iemand die op een dag niet op tijd heeft betaald en daardoor op een zwarte lijst is beland, geen kans meer krijgt om terug te keren naar de commerciële markt. Ook daarvoor moeten we oplossingen bieden.

De bestaande sociale openbaredienstverplichting vormt in Vlaanderen een vrij uitgebreid regelgevend kader voor de bescherming van gedropte klanten. U vraagt naar de complete evaluatie. Daarvoor verwijs ik opnieuw naar 28 november: op die studiedag zullen alle resultaten worden bekendgemaakt en zullen een aantal mogelijke verbeteringen worden besproken.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Minister, ik ben heel tevreden over het antwoord. Ik kijk samen met u uit naar 28 november. Dat wordt een belangrijk moment. Er zal een evaluatie worden gemaakt van de openbaredienstverplichtingen. Ik ben het ermee eens dat we zeker naar de structurele maatregelen moeten kijken. Op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat gedropte klanten sneller naar de commerciële markten kunnen terugkeren? Uiteindelijk is dat de fundamentele oplossing. Zolang men niet naar de commerciële markt kan terugkeren, blijft men met die hoge prijs zitten. Ik kan begrijpen dat men een hoge prijs moet vragen om op die manier een terugkeer naar de commerciële markt te stimuleren. Maar als men het onmogelijk maakt om naar de commerciële markt te gaan, blijft men natuurlijk in die moeilijke situatie zitten. Het is belangrijk dat we vooral daarop focussen. We moeten die maatregel wegnemen zodat men bijna verplicht wordt om die mensen op te nemen en een duidelijker zicht kan geven op hun schuld. We moeten de prijzen mee opnemen in de V-TEST. Ook dat zijn maatregelen die een beetje kunnen helpen.

We zullen deze structurele maatregelen hopelijk begin volgend jaar kunnen nemen. Ik hoorde immers zonet in de auto dat de prijzen het voorbije jaar weer enorm gestegen zijn. Het cijfer van 22 procent gedropte klanten dateert van 2009. Het ziet ernaar uit dat 2010 niet veel beter zal zijn. We moeten echt begin 2012 maatregelen nemen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Interpellatie van de heer Carl Decaluwe tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de doorrekening van de groenestroomcertificaten door leveranciers
- 11 (2011-2012)

Interpellatie van de heer Peter Reekmans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het VREG-rapport betreffende de kostprijs van groene stroom
- 12 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Voorzitter, minister, collega's, energieleveranciers zijn verplicht om een quotum van groene stroom aan de klanten te leveren. De groenestroomcertificaten worden opgekocht en ingeleverd bij de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG), zodat wordt aangetoond dat zij aan de verplichting voldoen. Per ontbrekend certificaat wordt een boeteprijs van 125 euro opgelegd. De kosten voor het opkopen van de certificaten rekenen de leveranciers door aan hun klanten. De marktprijs van een certificaat zou het afgelopen jaar rond 103 euro hebben geschommeld. Zelf heb ik lagere bedragen horen vermelden. Een doorrekening van die marktprijs plus een klein bedrag voor administratiekosten kan gerechtvaardigd zijn.

Het is een publiek geheim dat veel leveranciers hun klanten een hoger bedrag aanrekenen dan de werkelijk gemaakte kosten. Wegens een gebrek aan transparantie was dat moeilijk te bewijzen. Uit de studie van de VREG blijkt dat bijna alle leveranciers de boeteprijs van 125 euro per certificaat doorrekenen aan hun klanten, hoewel de werkelijke kosten veel lager liggen. De marktprijs schommelde immers rond 103 euro, en ik heb al het bedrag van 85 euro horen vallen. Dat levert de leveranciers aanzienlijke windfall profits op.

Ons groenestroombeleid is erop gericht om dat kostenefficiënt aan te pakken. Windfall profits op de kap van de gebruikers kunnen niet. Mevrouw Claes zei het al: de prijzen blijven maar stijgen. Wij moeten er dus voor zorgen dat er correct wordt doorgerekend. Uw federale collega Van Quickenborne kondigde een onderzoek over te dure stroom aan. Inmiddels heeft de Raad voor de Mededinging bij de leveranciers huiszoeken verricht, want men vermoedt dat er prijsafspraken worden gemaakt. En ere wie ere toekomt: u bracht de zaak in de media, en pas nadien is uw collega Van Quickenborne in actie gekomen.

Er moet dringend worden ingegrepen. Ik wil u daarover drie vragen voorleggen. Hoe gaat u dit probleem concreet aanpakken? Hoe kan worden gegarandeerd dat er correcte bedragen worden doorgerekend? Van de komende staatshervorming kunnen wij op dat vlak iets verwachten. Kunnen de leveranciers vanuit Vlaanderen – eventueel in afspraak met het federale niveau – worden gestraft voor de foutieve aanrekening, en kan dit bedrag op een of andere manier terug naar de consument vloeien?

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Voorzitter, minister, collega's, de heer Decaluwe schetste het probleem, ik zal dat niet overdoen. Uit een rapport van de VREG over de kostprijs van groene stroom kwam aan het licht dat de consument een te hoge prijs moet betalen. Dat lazen wij in de kranten. De heer Decaluwe zegt dat u dat in de media hebt aangekaart. Dat klopt, maar u deed dat wel twee jaar te laat. De Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) heeft in 2009 maar liefst vijf keer zowel de Vlaamse als de federale overheid gewaarschuwd. Daar is niets mee gedaan. In de media zei u terecht dat het erop lijkt dat de leveranciers daarover afspraken hebben gemaakt.

Na de vaststelling van de ondoorzichtige distributiekosten blijkt dankzij deze ontdekkingen weer eens dat de energiefactuur op een bijkomend punt ondoorzichtig is voor de verbruiker. Zelfs na vijf waarschuwingen gebeurt er niets. Hoe zou de consument er dan nog iets van

begrijpen? U kunt dan zeggen dat u hebt gewacht op een rapport van de VREG. Wel, ik denk dat het nu tijd wordt dat de onderhandelende partijen hun afgevaardigden bij de VREG en de CREG moeten opdragen afspraken te maken over duidelijker bevoegdheden. Zelfs voor de federale en de Vlaamse overheden is het niet duidelijk wat beide instellingen verrichten en wie de waarheid spreekt.

Minister, waarom gebeurde er niets met de waarschuwingen van de CREG? Waarom kaartte u deze thematiek niet aan op het Overlegcomité, waar u dit dossier met de federale overheid bespreekt? Welke garanties kunnen de consumenten krijgen dat de prijs voor groene stroom in de toekomst wel correct wordt aangerekend? Kunt u deze praktijken bestraffen? Ik heb over dit onderwerp een interpellatie ingediend omdat duidelijk moet worden hoe wij deze praktijken kunnen voorkomen, maar ook omdat duidelijk moet worden waar het in het verleden mis is gelopen. Waarom zijn de waarschuwingen van de CREG in de wind geslagen? Ik kan niet begrijpen waarom men twee jaar heeft gewacht om in actie te schieten. De zaak is zelfs niet op het Overlegcomité besproken! U reageerde uiteindelijk wel, maar uw collega, de heer Van Quickenborne, viel helemaal uit de lucht

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, minister, collega's, zoals u weet, ben ik er hevig voorstander van de meerkost van groenestroomcertificaten voor zonnepanelen uit de distributienettarieven te halen. Dat kan door het moduleren van het aantal groenestroomcertificaten per technologie. Op die manier kan een rechtvaardiger verdeling van de kosten gebeuren.

De voorwaarde om er een succesverhaal van te maken, is wel dat de groenestroomcertificaten op een correcte manier worden doorgerekend in de energieprijzen. Uit studies van de CREG en de VREG blijkt inderdaad dat dit niet altijd het geval is. Ik steun natuurlijk de oproep om daar iets aan te doen. De amendementen bij het decreet dat wij straks zullen bespreken, hebben die bedoeling. Hoe zal er worden bestraft indien niet wordt voldaan aan de bijkomende voorwaarden en de kosten niet correct worden doorgerekend?

Ik heb ook nog een bijkomende vraag. De distributienetbeheerders moeten steeds meer groenestroomcertificaten van producenten opkopen. De prijzen zijn aan het zakken, eigenlijk bijna ineens aan het storten. Het is belangrijk dat die prijs stabiel is. Daarom moet het quotum voor die groenestroomcertificaten worden verhoogd. Bent u van plan om dat te doen?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, collega's, zoals ik al naar aanleiding van de publicatie van het rapport heb gezegd, vind ik het – zoals u allen – onaanvaardbaar dat de leveranciers een marge nemen op de kostprijs van de groenestroomcertificaten en in de mededeling de indruk wekken dat dit niet het geval is. Het bedotten van de consument en de overheid kan natuurlijk niet.

Ik schets de context. De waarschuwingen van de CREG gingen over de hoogte van de steun van de gewesten voor de groenestroomcertificaten voor enkele technologieën zoals zon. Die steun was te hoog. Vlaanderen heeft vrij snel ingegrepen. Ik was nog niet lang minister toen een voorstel om de steun te verminderen, is uitgewerkt. Dat voorstel is in het parlement behandeld, wat natuurlijk tijd in beslag nam. Inmiddels werken wij aan een nieuw systeem. Als er nog een tussentijdse stap nodig zou zijn, ben ik bereid die ook te zetten.

De waarschuwing over het factureren van de opgekochte groenestroomcertificaten aan een hogere prijs kwam niet van de CREG. In de commissie hadden wij al de sterke indruk opgedaan dat dit gebeurde. Daarom hebben wij de VREG gevraagd de zaak eens te onderzoeken. Een vermoeden op zich volstaat niet om in actie te treden. Dankzij dat rapport is dan het prijsverschil – tussen de werkelijke kost en de aangerekende kost – duidelijk geworden. Dat was nieuwe informatie waarover wij nog niet eerder beschikten.

Veel aspecten van dit dossier zijn tot vandaag federale bevoegdheden. Ik denk dan aan de mededinging. De Raad voor de Mededinging kan sancties opleggen, en ik ben zeer blij dat de raad onmiddellijk aan het werk is getogen. Ook de wetgeving op de bescherming van consumenten – de oude wet op de handelspraktijken – is federale materie. Die wetgeving is een stevige basis om streng te straffen. Dergelijke administratieve straffen kunnen snel worden opgelegd. Ik hoop dus dat federale overheid, die nu actie lijkt te ondernemen, doorzet.

Er zijn ook op Vlaams niveau mogelijkheden voorhanden. De VREG moet blijven onderzoeken en wij moeten de cijfers jaarlijks blijven publiceren. Wij hebben de leveranciers gemeld welke gegevens zij aan de VREG moeten melden, zodat precieze informatie kan worden verzameld. De meerderheid onderzoekt de mogelijkheid of aan leveranciers niet eenvoudig kan worden verboden om op de facturen een hoger bedrag te vermelden dan het bedrag dat in de rapporten van de VREG staat. Als de oppositie in dat verband suggesties heeft: ze zijn welkom. De zaak moet legistiek natuurlijk goed in orde zijn. Als wij de grenzen van onze bevoegdheden opzoeken – volgens ons kan het, maar wij zitten toch dicht bij die grens – moeten wij zorgen dat alles klopt. Wij onderzoeken wat de beste aanpak is.

Het overschot aan groenestroomcertificaten – en aan warmte-krachtkoppelingscertificaten – moet in de grote evaluatie, wanneer wij onderzoeken hoeveel de subsidies moeten bedragen om een redelijke terugverdiensijd en een redelijke rendabiliteit te verzekeren, aan bod komen. Een ander aspect is de zorg dat de quota gelijke tred houden met wat de markt aan groene stroom kan aanbieden. Het is niet goed dat er overschotten worden gecreëerd, want dat werkt speculatie in de hand en zorgt voor onzekerheid. Quota moeten ambitieus zijn, maar ze moeten gelijke tred houden met wat mogelijk is. Vandaag is dat niet zo, dus dat moet in de evaluatie aan bod komen. Mijn mening is dat wij de quota zullen moeten optrekken.

De heer Carl Decaluwe: Ik dank u voor het antwoord. De moraal van het verhaal is dat iedereen wordt bedot. Dit probleem moet op alle niveaus – Vlaams en federaal – worden aangepakt. De druk moet hoog blijven. Zowel de politieke wereld als de burgers moeten reageren. Alle of toch een aantal leveranciers behandelen de gebruikers oneerlijk. Het onderzoek moet uitwijzen wie schuld heeft.

Op één vraag heb ik geen antwoord gekregen. Wij wachten het onderzoek af, want wij kunnen niet op basis van vermoedens ageren. Maar als dat is gebeurd, kunnen dan te veel betaalde bedragen worden teruggegeven aan de gebruikers? Wellicht is dat een federale bevoegdheid. Kunnen wij een actie ondernemen om een initiatief te ondersteunen? Wanneer verwachten wij nieuws van de Raad voor de Mededinging? Misschien kan het Vlaams Parlement zelf, met een voorstel van decreet of via een inlassing in het programmadecreet, een initiatief nemen?

De heer Peter Reekmans: Ik dank u voor het antwoord. Ik lees letterlijk wat de CREG in een persbericht heeft gesteld. De CREG stelt dat zij sinds mei 2009 vijf keer heeft gewaarschuwd over de bewuste praktijken van sommige energieleveranciers. Het gaat over de praktijken om meer dan de kosten aan te rekenen. De CREG besluit: “De CREG is dan ook tevreden te kunnen vaststellen dat deze problematiek sinds enkele dagen de aandacht wegdraagt van de Algemene Directie Mededinging.” Volgens u gingen die verwittigingen van de CREG over iets anders, maar de woordvoerder van de CREG spreekt u tegen. Ik kan maar lezen wat de woordvoerder van de instelling heeft meegedeeld. U zegt dat het niet zo is. Uw ambtsgenoot Van Quickenborne zegt dan weer dat het niet zijn bevoegdheid is.

De heer Decaluwe heeft gelijk: er zijn mensen bedot, maar niet iedereen is bedot. De consument is voor de zoveelste keer bedot. Het probleem is het systeem. Eigenlijk voeren we hier het proces van de groenestroomleveranciers en schuiven we hun de zwartepiet door. Het systeem laat dat toe. Ik heb in deze commissie nog nooit gezien dat men de zwartepiet heeft doorgeschoven naar de distributiebedrijven. Die tellen wat ze willen. Komen er zonnepanelen bij, dan is het de fout van de zonnepanelen en de consument betaalt. Nu laat ons systeem toe

dat de groenestroomleveranciers meer tellen dan ze mogen. Pas op: ik ga daar niet mee akkoord.

Er is de CREG en de VREG. De CREG heeft de voorbije periode al bewezen dat ze haar op haar tanden heeft. De CREG durfde eerder al in te gaan tegen sommige dingen. Er zijn zelfs CREG-topmannen geweest die hun eigen job op het spel wilden zetten. Als statement van een adviserende overheidsinstelling kan dat tellen. *(Opmerkingen van de heer Carl Decaluwe)*

Mijnheer Decaluwe, ik wil wel eens zien hoeveel politici hun mandaat op de helling willen zetten om hun gelijk te bewijzen. In dit halfrond zullen we er geen twee vinden.

Minister, welk nut heeft de CREG nog? Welk nut heeft de VREG nog? Dat is wat ik bedoel met het systeem. Ik weet ook dat het niet aan u ligt. Welk nut heeft zo'n instantie nog als ze waarschuwingen geven en letterlijk zeggen waarover het gaat – u zegt dat ze het niet zo letterlijk hebben gezegd, maar dan liegt die man van de CREG –, en de politici leggen dat naast zich neer. Liegt de CREG of liegt de CREG niet? Volgens mij is de CREG een respectabele instelling. Mocht ze nu nog één keer de overheid gewaarschuwd hebben ...: neen, ze heeft het vijf keer gedaan. Vijf keer over de bewuste problematiek. Minister, dat kan ik niet vatten.

Dan vallen we uit de lucht en reageert u terecht. Ik denk dat we het hele systeem moeten onderzoeken en moeten stoppen met de consument te bedotten. Het is tijd dat de Vlaamse overheid een transparante energiefactuur aan de Vlaamse consument gaat geven zodat die weet waarvoor hij betaalt. De consument weet niet wat hij betaalt voor de hoogspanningskosten, weet niet wat hij betaalt voor distributiekosten, weet niet wat hij betaalt voor groene stroom. Het enige wat hij nog kan berekenen, is wat hij effectief betaalt voor energie. Dat gaat over 28,2 procent. De consument kan nog 28,2 procent van zijn eigen factuur ontleden. We proberen de consument te overtuigen om uit te kijken naar de goedkoopste energieleverancier. Dat is goed, maar dat gaat maar over een derde van de factuur.

Minister, hoe zullen we in de toekomst omgaan met de rapporten en de waarschuwingen van de CREG en de VREG om dit te voorkomen? Ik vind dat er geblunderd is, zowel op het federale niveau als op het Vlaamse. U moet zich eens in de plaats van de consument stellen: voor de zoveelste keer krijgt hij te horen dat er in die factuur iets mis is. De factuur stijgt iedere dag en gaat nog stijgen. Bij de federale onderhandelingen is er al ruzie met GDF Suez. Ik hou mijn hart vast voor wat komt.

Mijn oproep heeft niets te maken met partijpolitiek, maar met een eerlijke en correcte factuur. De consument heeft er recht op te weten voor wat hij betaalt.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, minister, als we het hebben over die onrechtmatige meerkost in de energieprijzen via de groenestroomcertificaten, over hoeveel euro gaat het dan voor een gemiddeld gezin per jaar? Heeft de VREG daar een schatting van gemaakt?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, collega's, u vraagt of de consument genoegdoening kan krijgen. Mocht u mijn advies vragen, dan zou ik de consument adviseren om een klacht in te dienen bij de Economische Inspectie, Algemene Directie Controle en Bemiddeling. We zullen afwachten hoe ze oordelen. Het is gratis en men kan het zelfs per mail doen. Als iemand het doet, dan weten we meteen of de federale overheid vindt dat dit gedrag kan worden bestraft op basis van regelgeving die de consument beschermt in machtspraktijken. Dat zou een mogelijkheid zijn om te weten hoe men er op het federale niveau over denkt.

Mijnheer Reekmans, ik begrijp wat u zegt over de CREG. Het is me ook opgevallen dat de CREG voornamelijk, of zelfs enkel, naar de Raad voor de Mededinging een uitval heeft gedaan. Ik begrijp ook waarom. Ze hebben eerder al rechtstreeks aan de Raad voor de

Mededinging laten weten dat ze problemen zagen bij de wijze waarop de CO₂-emissierechten vorm kregen. De Raad voor de Mededinging heeft dat niet onderzocht. Zij beseffen dat publieke communicatie hun enige mogelijkheid is om af en toe een onderzoek af te dwingen. Het initiatief van de VREG is een vanzelfsprekende resultante van zowel het gesprek in de commissie als van de aanwijzingen van de CREG – ik meen te mogen zeggen dat de regulatoren op een vrij positieve manier met elkaar samenwerken – en is een handige tool geweest om de Raad voor de Mededinging te overtuigen – het optreden van minister Van Quickenborne zal daar niet vreemd aan geweest zijn – om deze keer wel een onderzoek uit te voeren. Het is van belang dat de politici of de instellingen die de zaken moeten onderzoeken, aan de slag gaan met wat een regulator zegt.

Transparantie is een basisrecht voor de consument. Men moet weten waarvoor men betaalt. Dat is essentieel. Die transparantie op de factuur is er vandaag niet. Als ze er wel is, is ze vaak zo georganiseerd dat ze onleesbaar is. Men heeft federaal de mogelijkheid – en ik wil laten onderzoeken of Vlaanderen iets kan doen – om niet alleen op te leggen wat op de factuur moet staan, maar ook de wijze waarop het moet worden opgenomen. Men kan zelfs de woorden die moeten worden gebruikt en het lettertype opleggen. We hebben dat in het verleden al moeten doen. Dat moet voorkomen dat men een specialist moet zijn om te weten wat er op een factuur te lezen is. Er zijn soms zeer vele vormen van regelgeving nodig om de achterpoort te dichtten.

Ik begrijp de frustratie over de steeds stijgende energieprijzen. Energie is duur. Het is een goed dat eerder schaars is. Ik denk niet dat we kunnen stellen dat het in de toekomst goedkoper zal worden. Op federaal niveau heb ik nog niet veel inspanningen gezien om een en ander in vraag te stellen over dat luikje waarvoor men wel bevoegd is. In Vlaanderen doen we wel een inspanning om een evenwicht te vinden tussen de noodzakelijke investeringen om onze toekomst voor te bereiden en de niet-hogere druk dan nodig op de factuur van de consumenten. Het nieuwe systeem zou een garantie moeten zijn voor dat evenwicht, minstens voor ons aandeel in de prijs.

Ik ben evengoed ontsteld over de wijze waarop de distributienetbeheerders een en ander doorrekenen. De bevoegdheid voor de distributietarieven is nog steeds een federale bevoegdheid. Het lijkt dat ze op korte termijn naar Vlaanderen komt zodat de VREG zich daarover kan buigen. Dan wil ik u wel beloven dat de VREG dat met de grootste aandacht zal doen.

Het gemiddelde gezin heeft ongeveer 5 euro per jaar meer betaald voor de doorrekening van de groenestroomcertificaten.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Minister, u geeft de tip om een klacht in te dienen bij de Economische Inspectie. We hebben dat in bepaalde mediadossiers ook gedaan bij een aantal instanties, al dan niet met succes. Het is de moeite om het eens te onderzoeken.

We moeten toch wat vertrouwen hebben in de diverse instellingen die er nu bij zijn en die echt aan het werken zijn. Dat zijn geen adviserende instellingen, mijnheer Reekmans, dat zijn regulatoren. Er is een verschil tussen een adviesorgaan en een regulator, de CREG en de VREG. Binnen de bevoegdheden die we hebben, zullen we inderdaad optreden. Door de zesde staatshervorming zijn er opnieuw mogelijkheden op komst. Maar we leven nu eenmaal in een complex land.

Het is altijd een beetje hetzelfde met de heer Reekmans. In zijn eerste vraagstelling maakt hij meestal de goede analyse, maar in de ‘rebound’ wordt alles op een hoop gegooid en ontspoord het een beetje. Ik vind dat we vertrouwen moeten hebben. Het gaat stap voor stap en het is complex, maar ik denk dat we resultaten zullen zien.

De voorzitter: De heer Reekmans heeft het woord.

De heer Peter Reekmans: Mijnheer Decaluwe, als u geen uittredingsvergoeding meer krijgt, hebt u nog een kans om in het onderwijs expert te worden in de beoordeling van andere mensen. Daar zult u wel geld mee kunnen verdienen.

Minister, ik betreur dat er niets concreets is gebeurd met de waarschuwing van de CREG. Ik leg de fout daarvoor niet bij u, maar bij de overheid. De CREG heeft niet gezegd wie ze precies gewaarschuwd heeft, maar de overheid moet, ook als een regulator waarschuwt, dat advies opvolgen. Dat is twee jaar lang niet gebeurd. We hebben daar kostbare tijd verloren, en uiteindelijk heeft de consument dat moeten betalen.

U zegt dat de consument een mail kan sturen naar de Economische Inspectie en een klacht kan indienen. Ik zou een ander voorstel willen doen. Ik vind dat de consument dat gewoon terugbetaald moet krijgen als hij te veel betaald heeft. Ik wil u suggereren om dit op het Overlegcomité te agenderen. Ik begrijp dat uw bevoegdheden dat niet toelaten, maar zo kan er ten minste op het Overlegcomité besproken worden hoe de consument terugbetaald wordt.

Het is een heel goede zaak dat de distributiekosten binnenkort naar Vlaanderen komen. Ik raad u in dat verband aan om eens te kijken naar wat uw partijgenoot, de heer Tobback, onlangs nog vertelde over de distributiebedrijven en de distributiekosten. Dat was helemaal de lijn die ik hier al twee jaar volg in het parlement. Er is dus nog hoop.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■